

پیش بینی اشغال افغانستان از سوی شوروی: سند اجتماع استخباراتی

یا

(داستان کودتاها در افغانستان: از کودتای 26 سرطان تا کودتای ثور و کودتاهای بعدی...)

8 -

برگردان: خلیل

نیروهای اصلی آرایش نظامی می گیرند

اطلاعیه هشدار باش بلاخره وقتی به تاریخ 19 شد که استخبارات ذخایر کلان بنزین و سایر مواد سوخت را برملا ساخت که قبلاً در کانتینرهای متحرک در نزدیکی های جاده اصلی ای که از اتحاد جماهیر شوروی به افغانستان میرفت، جا بجا شده بودند. یک ترن (قطار راه آهن) همچنان حال تخلیه مهمات پل سازی در نزدیکی یکی از معبرها بود. فرقه 5- ام تفنگ دارموتوریزه گارد کشکه را ترک نموده و روبه سوی سرحد داشت. ثبوت‌هایی بدست آمدند مبنی بر آمادگی هائی برای بردن واحداث اضافی هوائی از سه پایگاههای هوائی در غرب اتحاد جماهیر شوروی در دست اجرا بودند. و افزایش هواپیماهای تاکتیکی در میدان های هوائی مناطق سرحدی دوام داشت. همچنان شواهدی موجود بودند که عساکر از واحد قبلاً حاضر در افغانستان (گمان برده می شد که از گردان تفنگدارموتوریزه اخیراً برده شده به بگرام) مقاطع کلیدی (گذرگاه سالنگ) واقع در مسیر جاده اصلی از اتحاد جماهیر شوروی به کابل را پاسداری می کردند.¹¹⁵

صحنه ای از آمادگی های نظامی در شوروی (تزیینی)

این معلومات تحلیل گران را قادر ساخت تا به اتفاق نظری دست یابند مبنی بر اینکه منتقل کردن نیروهای اضافی احتمالاً در وقوع بود، اما عدم توافق آنها روی اندازه و اهمیت نیروی نظامی که قرار بود (در این انتقال) دخیل باشد، ادامه داشت. در نتیجه، واژه آرائی اطلاعیه هشدارباش مؤرخ 19 دسمبر در این زمینه تا حدی احتیاط آمیز بود. اطلاعیه می گفت، " سرعت گام برداری برای آرایش های قشونی شوروی در هفته های اخیر نشان دهنده آن نیست که آنها دارند به آن چیزی عکس العمل نشان میدهند که از نظر زمانی بحیث یک پیش آمد غیر مترقبه فوری درک میکنند، اما سوای (اولی تر) آن آنها دارند به بدتر شدن مداوم وضعیت امنیتی در افغانستان واکنش نشان میدهند ". تجمع (نظامی) در نزدیکی سرحد، اطلاعیه، نشان میدهد که " افزایش بیشتر [نیروهای شوروی در افغانستان] به زودی محتمل است و ... آمادگی ها برای تقویت خیلی بیشتر قابل ملاحظه نیز می تواند در دست اجرا باشد ". معرفی کردن " افزایش " نیروها (که یک روز بعدتر در آن دی. ی. همچون " نیروی چندین فرقه ای " توصیف شده بود)، بقول اطلاعیه، شوروی ها را قادر خواهد ساخت تا " سایر نقاط را در دست گرفته، با شورشیان در ولایات معین درگیر شده، یا ارتش افغان را برای عملیات در سایر جای ها فرصت بدهند ". هرچند، اطلاعیه همچنان مشعر بود که، برای اجرای عملیات وسیع ضد- شورشگری به مقیاس سرتاسری مستلزم بسیج تعداد خیلی بیشتر نیروهای منظم زمینی از سایر نواحی نظامی در طی عملیات بالقوه نا محدود خواهد بود.¹¹⁶

به تاریخ 21 دسمبر، حکومت (امریکا) آغاز به آشکار کردن وسیع تفصیلات حضور گسترده شوروی در افغانستان، و افزایش نیروها در شمال سرحد افغان نمود. بقول گزارشات مطبوعاتی، "مقامات حکومت کارتر" گفتند که اینان این معلومات را راستای تصمیم اخیر مبنی بر آشکار کردن نقش مسکو در جنگ افغان" ارایه میدار (مراجعه احتمالی به توصیه های 17 دسمبر قصر سفید). آنها از نقل و انتقال سه گردان عساکر زرهی و هوایی شوروی را به یک پایگاه هوایی کابل در طی دو هفته های اخیر متذکر شدند، که منجر به اضافه شدن حدود 1500 سرباز رزمی به نیروهای شوروی از قبل موجود در کشور شد. همچنان به مطبوعات گفته شده که دو فرقه تفنگ دار موتوریزه شوروی و یک فرقه هوایی، با 30000 تن عساکر، در نزدیکی های سرحد به حالت آماده باش در آورده شده بودند. یک مقام وزارت خارجه، "که تقاضا نمود نامش فاش نشود" گفت که "چندین مراتب در روزهای اخیر" ایالات متحده صدای نگرانی اش را به مسکو روی گسترش نیروها در داخل و نزدیک (سرحدات) افغانستان بلند کرده است.¹¹⁷

مرگ اوران الفا قبل از دست بکار شدن عکس یادگاری گرفتند (تزیینی)

عین همین شمردن های مطبوعاتی همچنان تفاوت نظر در میان تحلیل گران استخباراتی و مقامات حکومتی را روی پسایند این تجمع (نظامی) منعکس می کرد. بعضی مقامات آن را طوری توضیح می کردند که معتقد بودند شوروی ها دارند برای یک اشغال تمام- و کمال آماده می شوند. یک "دستیار امنیتی قصر سفید"، گزارش که گفته باشد آمادگی های شوروی حول افغانستان" همه علائم یک دخالت نظامی مهم را نشان میدهد " ر نشان کرده بود که عین نشانه ها در قبل از اشغال چکو سلواکیا در 1968 دیده شده بودند. قرار گزارش بعضی از تحلیل گران استخباراتی ایجاد مراکز عملیاتی شوروی در نزدیکی سرحد را به حیث آژیری استناد کرده بودند که نیروهای شوروی در شرف داخل شدن بودند.

مطابق گزارش های مطبوعاتی "با اینکه، سایر مقامات می گفتند که آنها شک دارند که مسکو یک اشغال مهم را آغاز کند و اینکه تجمع (نیرو) بخشی از یک پروسه تدریجی مداخله نظامی در جنگ گوریلانی بود." تعداد زیادی " کمک استخباراتی" ها همچنان گفته بودند که راجع به اهداف مسکونا متعین اند، و تعدادی نقل قول شده بود که می گفتند " هیچ علامت روشن هدف نیروهای شوروی در داخل و نزدیک افغانستان" وجود نداشت. قرار گزارش تعدادی از مقامات حکومتی معتقد بودند نیروهای بسیج شده احتمالاً به قدر کافی زیاد نبودند تا عملیات کامل ضد- شورشگری را رویدست گیرند و پیش بینی می کردند که، اگر این قوا برآستی به افغانستان فرستاده شود، احتمالاً برای تأمین امنیت بعضی نقاط کلیدی استفاده می حالیکه ارتش 50000 نفری افغان مصروف پیشبرد مستقیم جنگ بودند. هرچند، سخنگوی وزارت خارجه، که معلومات ابتدائی را در یک نشست خبری ارایه کرد، رسماً از ابراز نظر خود داری کرد، و در یک اجتماع جداگانه وانس وزیر ه به یک سؤال با این گفته پاسخ گفت که هرگونه ابراز نظر از سوی او فقط حدس و گمان خواهد بود.

به تاریخ 22 دسمبر، عین روزی که این ارزیابی ها آغاز به ظاهر شدن در مطبوعات کردند، نائب ادمیرال بابی ری انمان مدیر اداره امنیت ملی به بریژنسکی و برون وزیر دفاع تلیفون نمود تا آنها را مطلع بسازد، اینکه مطابق یک ارزیابی، "بدون شک" شوروی یک دخالت مهم نظامی را در ظرف 72 ساعت در افغانستان آغاز می کند. او بار دیگر به تاریخ 24 دسمبر به آنها تلیفون زد تا گزارش بدهد که این حرکت می تواند در ظرف 15 ساعت آینده آغاز گردد.¹¹⁸ ثابت شد که

مرگ آوران بعد از ساقط کردن امین عکس یاد گاری گرفتند(تزیینی)

24 دسمبر به وقت واشنگتن، استخبارات ایالات متحده گزارش دهی یک نقل و انتقال گسترده توسط طیارات ترانسپورته نظامی را آغاز کردند. اکثریت پروازها از غرب اتحاد جماهیر شوروی به پایگاههای هوایی در ناحیه امی ترکستان شوروی صورت گرفته قسمت های قابل ملاحظه شان در میدان های هوایی کاپ به زمین می نشستند. صبح بعد دی. سی. آی. اطلاعیه هشدار باش دیگری را صادر کرده، خبردار ساخت که شوروی ها آمادگی ها برای راه اندازی یک دخالت مهم بداخل افغانستان را تکمیل کرده اند و اینکه احتمالاً این اقدام تا حالا آغاز شده است. در عین روز، اداره امنیت ملی گزارشی را صادر کرد که بود یک حرکت مهم شوروی بداخل افغانستان احتمالاً

119

تا زمانیکه این هشدارباشها به تاریخ 25 دسمبر به مقامات پالیسی ساز فرستاده شدند، سیلی از طیارات نظامی بداخل افغانستان با عجله در رفت و آمد بودند، بیشترین از ناحیه نظامی ترکستان. به زودی بر ملا شد که طیارات شناسائی شده شب قبل از پرواز به میدانهای هوایی مناطق سرحدی شوروی نزدیک افغانستان از آن میدانهای هوایی به حیث تخته خیز استفاده می کردند. این نیز واضح شده بود که واحد های منتقل شده از طریق هوا شامل نه تنها نفرات فرقه 105 هوایی در نزدیکی فرغانه، بلکه همچنان نفرات فرقه هاوئی 103-ام مستقر در ویتبسک (Vitebsk)، در ناحیه نظامی بلوروس واقع در غرب اتحاد جماهیر شوروی بودند. یک تعداد پرواز ها همچنان از ناحیه نظامی مسکو می آمدند، تحلیل گران اذعان می کردند که این پروازهای واحد های نیروهای خاص را منتقل می کردند. بر علاوه نشست ها در پایگاههای مهم هوایی بگرام و کابل، شناسائی شده بود یک تعداد پروازها به شین دند و قندهار، در بخش های غربی و جنوبی افغانستان نیز میرفتند.¹²⁰

(لیت 28 جولای 1974) مسئول سرنگونی امین

اطلاع رسانی در مورد این وقایع در نشریات بومیه هرودی سی. آی. ای. و دی. آی. ای. به منظور منعکس کردن برداشت یک افزایش تدریجی نیروهای قبلاً موجود در کشور (افغانستان) ادامه داشتند. در ختم روز به تاریخ 25 دسمبر، تحلیل گران هنوز وظیفه اصلی این نیروها را همچون تأمین امنیت برای پرسنل شوروی در ساحات کابل و سایر مراکز توصیف می

کردند. در آن مقطع تخمین می شد که تعداد عساکر برده شده در حدود 800 نفر بودند. یک مقاله ان. دی. آی. به تاریخ 26 به یک انبارهای کلان میدانی نصب شده در نزدیکی سرحد در ترمزو کشکه به حیث نشانگر قصد شوروی از این مکانها به حیث تخته های خیز برای وارد سازی واحد های اضافی، اشاره کرد. گزارش گری جاری یومیه استخباراتی به تاریخ 26 27 دسمبر حاکی بود که، اگر قرار بود تا نیروهای جدیداً استقرار یافته برای عملیات جنگی استفاده شوند، که این کار به مقیاس کوچک خواهند بود به مقصد کمک به رژیم افغان برای حفظ" اقتدار کاهش یابنده" اش. این عین تصویری بود که مقامات ایالات متحده به خورد مطبوعات می دادند.¹²¹

نقل و انتقال هوایی در سطح بلند تا به شام 27 دسمبر ادامه یافت، یعنی وقتی که آغاز به کمرنگ شدن کرد. بین 24 27 19179 به تعداد 250 300 پرواز صورت گرفت. نیروهای وارد صحنه شده بطور ابتدائی چیزی پنج تا شش گردان تخمین شده بودند، بالغ بر 2000 2500 عسکر.¹²²

قصر تاج بیک (Tajbeg Palace) 1987. تصویر از میخائیل اوستاویو (Mikhail Evstafiev).

برداشت و تلقی یک عملیات صرفاً برای برسرکار نگهداشتن رژیم موجود امین وقتی به تاریخ 27 دسمبر (ناوقت شام به وقت کابل) بطور قطعی بی معنی شد که عساکر شوروی یک یورش را بر محل اقامت جدید امین سازمان دادند که منجر به مرگ او شد. طی یک برودکاست ادعائی (دروغین) که از یوی کابل، ببرک کارمل- کسی که ظهور دو باره اش به خودی خود داشت بر ملا یم شد- اعلام نمود که امین توسط " حزب دموکراتیک خلق افغانستان و شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک کارمل گفت او رهبری حکومت جدید را از بدو تشکیل اش بدوش دارد. استخبارات به سرعت و به درستی تثبیت کرد که این برودکاست روی فریکوینسی رادیوی کابل از آن سوی سرحد از اتحاد جماهیر شوروی صورت گرفته بود. در طی یکی از بدیباری های کوچک شان شوروی ها در تصرف تسهیلات سخن پراگنی (پخش) کابل رادیو دیر عمل کردند، و بدین ترتیب وقتی هنوز صدای رادیوی کابل (در موج هوا) در حال پخش بود ناگهان از سوی برود کاست از اتحاد جماهیر شوروی تحت تأثیر گرفت.¹²³

حکومت در پناه شوروی ببرک کارمل (ترئینی)

هنوز هم تعبيرات متفاوتی، حتی از سوی شوروی و شد کت کنندگان افغان، راجع به قتل دقیق امین وجود دارد. ایا حمله کنندگان شوروی او را کشتند، یا با انفجار داخل قصرش او خودش را کشت. هرچند، تردیدی موحود نبود که این عملیات شوروی بود که رژیم دلخواه شان برسر قدرت آورد. نیروهای خاص شوروی یا عساکر (Spetznaz) که برقصرنشین امین حمله بردند با یونیفرم ارتش افغان ملبس شده بودند و معلوم می شد که از نظر انتیکی طوری دست چین شده بودند که به تغییر قیافه شان کمک نماید، اما این کار باعث گول زدن (افکار عامه) نه شد. تعداد زیادی شاهدان عینی واحد های جنگی شوروی را دیده بودند که همزمان چندین تسهیلات سیاسی و نظامی را تصرف یا ، به شمول وزارت های دفاع، داخله، و حتی ایستگاه رادیوی کابل. بعضی از واحدهای شوروی به شمول وسایط زرهی جنگی، و در بعضی موارد وارد جنگ با واحد های اندک افغان شدند که دست به یک مقاومت ناچیز زده بودند. بعضی از تحلیل گران نتیجه گیری کردند که آنان کنون مقصد نیمه- مخفی نقل و انتقال عساکر به کابل در هفته اول ماه دسمبر را درک کرده ¹²⁴ (یعنی، در کرامات پیر ما چه شک است- گربه را دید و گفت پشک است.خ)

یک گروه از سربازان سپتناز شوروی در میدان هوایی کابل برای یک وظیفه آماده می شوند، 1988.

تا به تاریخ 28 دسمبر، استخبارات تصدیق کرد که دو فرقه تفنگدار موتوریزه شوروی در نزدیکی سرحد وارد افغانستان شده بودند. فرقه 108-ام از ترمز از مسیر جاده ای کنون تأمین امنیت شده سالنگ که به بگرام و کابل میرفت. فرقه دیگر، یعنی فرقه 5-ام از کشکه، با عبور از سرحد به جانب غربی غربی تر رو به سوی جنوب جاده ای روانه شد که از طریق هرات به سوی شهر مهم جنوب غربی قندهار دور میزند. در این مقطع، تحلیل گران استخباراتی همچنان تخمین شان در باره نیروهای از طریق هوا منتقل شده در طی چهار روز گذشته را تا به حدود 5000 .

تقریباً در زمانی که این فرقه ها مصروف عبور از سرحد بودند، رژیم جدید کابل ضمن یک برو دکاستی اعلام نمود که مسکو تقاضای شان را برای کمک نظامی پذیرفته است. این برو دکاست همچنان تشکیل حکومت جدید را اعلام داشت، که اعضایش شامل دست کم دو نفر از توطئه گران (وطنجار و سروری) می شد، که از زمان تلاش ناکام شان برای عزل امین - قرار شایعات به همکاری شوروی- در خفا بسر می بردند.

یک گروه از سربازان سپتناز ارتش شوروی در نزدیکی تورخم سرحد بین افغانستان و پاکستان در 1988

در مورد آنچه که به مناسبت کریسمس آغاز شده بود دیگر هیچگونه شبهه ای در واشنگتن وجود نداشت. یعنی شوروی نیروهای عمده جنگی را از طریق هوا به افغانستان منتقل کرده، برای استفاده از آن ها تصرف کنترول پای تخت و شهرهای مهم و گرگانه‌های ترانسپورتی. این نیروها حکومت موجود را از میان برداشته، یک رژیم دست نشانده را نصب کرده و با استفاده از آن بهانه (پوشش) ای را برای فرستادن فرقه های بیشتر جنگی تامین کردند. در یک نشست امنیت ملی تحت ریاست رئیس جمهوری کارتر در آن روز، بقول بریژنسکی، "هم چیز فهمیده شد، برای ساز فرا رسید."¹²⁷ یعنی یک زون جنگی جدیدی درمید

پایان قسمت - ؛ ادامه دارد.....

115. Ibid., p. 33 regarding airborne preparations, pp. 29 and 35 on the logistic buildup, pp. 29 and 47 regarding the 5th Guards Motorized Rifle Division, and p. 38 on the *NID* report on securing the road to Kabul. The name "Salang Pass" is based on the author's participation in the intelligence deliberations at the time. Press articles soon after the invasion quoted US officials as saying the securing of the "Salang Pass" was one of the warning signals for a Soviet invasion. See "US Believes Amin Ousted Because He Refused to Accept Soviet Troops," *The New York Times*, 2 January 1980, p. A14.

116. Ibid ., p. 35, gives excerpts from the text of the 19 December 1979 Alert Memorandum and from the 20 December 1979 *NID* .

117. "Soviet Buildup Seen At Afghan Border," *The New York Times*, 22 December 1979 (dateline 21 December 1979), p. A1; "US Voices Concern Repeatedly to Moscow Over Afghan Buildup," *The New York Times*, 23 December 1979 (dateline 22 December 1979), p. 11 (both stories by Rick Burt); "Hodding Carter Brief at State," *The Washington Post*, 22 December 1979, p. A15; "US Worries About Possibility of Soviet Dominance in Afghanistan," *The Washington Post*, 23 December 1979, p.1 (story by Don Obendorfer). Moscow immediately issued a denial, asserting in its own media on 23 December 1979 that US reports of Soviet combat troops moving into Afghanistan were "pure invention" designed to camouflage US efforts to subvert the Afghan government by supporting insurgents. See FBIS Soviet Union edition of 26 December 1979, p. D1, and "Soviets Deny Charge on Afghans," *The New York Times*, 24 December 1979, p. A9.

118. Gates, *From the Shadows*, p. 133; At the time, Gates was assistant to National Security Advisor Brzezinski.

119. IIM, *The Soviet Invasion of Afghanistan*, p. 38. Various accounts give different times for the beginning of the invasion, but on Christmas Eve the author received a phone call from the National Intelligence Officer for Warning, who had been summoned to the CIA Operations Center, informing him the airlift was under way.

120. Ibid ., pp. 37-38 and pp. 45-46.

121. Ibid., pp. 38-39 and 62 describe the *NID* and *DIN* reporting of these events.

122. *Ibid* . As is noted later, subsequent information shows these troop estimates were low by more than half.

123. Intelligence on the sham origins of the radio broadcast (the text is in the FBIS Middle East edition of 28 December 1979, p. S1) was reported the next day and sent to various embassies. See State Department cable 333161, in the National Security Archive Afghan Compendium. The intelligence picture of these events, including the fake radio broadcast, was also given to the press. See "Afghan President Ousted and Executed in Kabul Coup reportedly with Soviet Help," *The New York Times*, 28 December 1979, p. A1, and "Carter Tells Soviet Union to Pull Troops Out of Afghanistan," *The New York Times*, 30 December 1979, p. 1. Accounts based on subsequent information are in Bradsher, *Afghanistan and the Soviet Union*, pp. 180-182, and Garthoff, *Détente and Confrontation*, pp. 1018-1019.

124. In addition to the articles of 28 and 30 December in *The New York Times* cited above, this description includes information the author gained from his participation in the intelligence coverage.

125. IIM, *The Soviet Invasion of Afghanistan*, pp. 39, 46-47; "New Afghan Regime Says Moscow Agrees to Send In Additional Aid," *The New York Times*, 29 December 1979, p. 1; "Carter Tells Soviet Union to Pull Its Troops Out of Afghanistan," *The New York Times*, 30 December 1979, p. 1; "Soviet Union Says It Sent a Limited Force to Help Afghans Repel Aggressor," *The New York Times*, 31 December, p. A1; "Tripling of Soviet Forces," *The Washington Post*, 30 December, p. A1.

126. FBIS Middle East edition of 28 December 1979, p. S2; *The New York Times*, 29 December 1979, op. cit.

127. Brzezinski, *Power and Principle*, p. 429.